
Izhaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

Neodvisen političen list.

Po pošti stane mesečno
3 K 20 v

Uredništvo in upravni-
štvo: Schmidererjeva u-
lica št. 5.

Telefon 8/VL

Letnik 2.

Maribor, petek 28. februarja 1919.

Štev. 49.

Državno veče.

Jutri se sestane v Beogradu prvo naše narodno predstavništvo, prvi parlament kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ustavno delo se prične.

Vsa naša politična javnost je težko pogrešala ljudskega zastopstva, vse naše stranke so klicale po parlamentu. Ne bomo kratili zaslug, ki si jih je z svojim delom v prehodni dobi, v težkih časih preobrata in prve konsolidacije, pridobila naša narodna in sedaj deželna vlada v Ljubljani. Njej se imamo zahvaliti, da je pri nas vsepovsodi v prvih usodnih revolucionarnih dneh bil ohranjen mir in red in da je bil prehod v novo dobo dograjen. Toda brez vspodbude iz ljudskih širokih vrst, brez kritike, ki čisti nazore in pojme in brez besede zastopnikov ljudstva, ki čuti dane razmere in vladne ukrepe na svojem telesu, ni mogoče vladati.

Imamo skupno ministerstvo v Beogradu, poleg tega pa vlade v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu, kojih delo ni vedno uravnano po istih vidikih in ki še vedno preveč spominjajo na stare čase, ko smo bili razdeljeni in razkosani. Dogovori med Ljubljano in Zagrebom n. pr. se še tudi danes vedno na dolgo vlečejo.

Državno veče, v katerem sede zastopniki vseh treh imen našega naroda in odposlanci vseh naših pokrajin, je viden znak naše enote.

V težkih časih se shaja državno veče, velike so naloge, ki ga čakajo in važno je delo, ki ga bo imelo rešiti. Politična in gospodarska vprašanja, zunanji položaj in notranji ustroj države so na dnevnem redu. Državno veče mora povzdigniti glas, da ga bodo slišali v Parizu in Rimu in upoštevali, položiti ima temelje državni ustavi in zagamčiti red v vsem našem ozemlju.

Z zaupanjem zremo v Beograd in poslušamo.

„Mariborski delavec“

izhaja od jutri naprej v povečani obliki in na štirih straneh. Posamezne številke stanejo 20 vinarjev. Mesečna naročnina znaša z dostavljanjem na dom ali po pošti 4.50 K in 4 K, če si pride naročnik sam v upravništvo po list, četrtletno 14 K, polletno 28 K in celoletno 56 K. Uredništvo in upravništvo se nahaja v Narodnem domu. (Vhod iz Kopališke ulice).

Političen pregled.

Laško-nemški zakon. Vse naše časopisje se trudi doprinesiti dokaze za obstoj zakona, ki so ga Lah kot mnogoobetajoči ženini sklenili z od vsega sveta zapuščeno nevestovdovo Nemško-Avstrijo. Po našem mnenju so vsa ta dokazovanja pravzaprav odveč. Kajti vsa zgodovina — recimo le zadnjega desetletja — je sama na sebi dokaz, da je ta zakon — in sicer „divji“ ali „koruzni“ zakon — zdavno pred sedanjimi dogodki že obstal. Namen tega nenaravnega, pa tudi nenravnega (nemoralnega) zakona je bil pred 10 leti isti, kakor je danes: sklenjen je z vsemi podrobnimi in debelimi načrti v pogibelj Jugoslavije, v prvi vrsti seveda nas Slovencev in Hrvatov ob jadranski obali. So bili med nami tudi sicer uvidevni politiki, ki so ob sklepu vojne sanjali, da se je z laško verolomno mobilizacijo ta zakon razdružil, ker so se preveč zaljubili v pojav, da so Nemci svoje dosedanje geslo: „Gott strafe England!“ začeli zanemarjati in v nadomestilo za verolomne Lahe iznašli najhujše kletve, ki jih je kdaj v zgodovini človeških zmot kak izdajalec moral preslišati. Nekateri, kakor rečeno tudi sicer resni politiki so se sprijaznili z mislijo, kaj, če bi Lah zdaj zaslužil nas, našo mlado še neoporočeno Jugoslavijo? Vse, kar imenujemo res „naš narod“ je vsaj v svojem srcu odločno protestiralo proti skienitvi takega nenaravnega zakona. Da je narod pravo slutil, to vidimo in slišimo in občutimo od dneva in ure dalje, ko je Lah nasilno zasadil svoje kremplje v najlepši del telesa Jugoslavije. Zdaj so tudi oni politiki-diplomati morali uvideti, kakšnega ženina bi si bili nakopali na vrat, če bi se bili tozadevni načrti posrečili. Veliko neznosnega gorja prenašajo naši ožji bratje pod strahovlado laške okupacije. Toda ravno to gorje, ta nesreča bo rodila za nas blagodejni sod, pred vsem spoznanje, v kakšno še hujše, še večje, še trajnejše gorje bi se bili sami sebe zakopali, če bi bili takrat poslušali zapeljivo pesem o laško-jugoslovanskem združenju. Naj nas tudi zdanj laški-nemški „koruzni“ zakon nikar preveč ne straši. Zakon narave je tudi še danes ostal isti, kot je bil od početka vseh stvarjenja: vse, kar se nenaravno združi v gotovem trenutku, mora ob pravem trenutku tudi samoposebi razpasti.

Telefonska poročila.

Iz mirovne konference. — Vprašanje ozemlja sovražnih dežel. — Italija-Jugoslavija.

Pariz, 26. febr. (Lj. k. u.) »Agenze Havas« poroča: »Svet desetih« se je včeraj pečal z zjednačenjem dela posameznih komisij, ki razmotrivajo vprašanje ozemlja sovražnih dežel. Tako že obstojajo posebne komisije za Romunijo, Belgijo, Čehoslovaško, Poljsko in Grško. Kakor vse kaže, je gotovo že sedaj, da vprašanje meje med Nemčijo in Francijo ter med Italijo in Jugoslavijo ne bo razmotrivala posebna komisija, temveč, da se bo z njim pečal »Svet desetih«.

Tujerodni vseuč. profesorji ostanejo.

Dunaj, 27. feb. (Lj. k. u.) Kakor doznava koresp. »Globus« iz akademičnega vira, je odredba učne oblasti omogočila, da ostanejo tujerodni vseuč. profesorji na svojih mestih.

Nemci na koroški fronti streljajo.

Ljubljana, 27. febr. (Lj. k. u.) Pri Galiciji in Lindenhofu so Nemci dne 26. t. m. ob 3. pop streljali s strojnicami in puškami na naše postojanke. Sicer položaj neizpremenjen.

Mariborske novice.

Imenovanje. G. Ivan Prpar, fin. svetnik in predstojnik davč. okr. oblasti je imenovan višjim fin. svetnikom. Častitamo!

Mestni šolski svet. Ljudske in meščanske šole v Mariboru se otvorijo zopet 3. marca in se tega dne začne zopet z rednim poukom na vseh šolah, razen na deški ljudski šoli I (mestni muzej), ki ostane do 10. marca še zasedena po vojaštvu.

Slovenski učitelji pridejo. Kakor se nam iz merodajnega vira poroča, se prične nova doba za naše šolstvo tako v mestu kot v okolici (Pobrežje, Studenci itd.) že v najkrajšem času. Zaradi zamenjave pouk ne bo trpel. Danes n. pr. poučuje še nemško učiteljstvo, jutri ga nadomestijo že naši slovenski učitelji.

Razlastitev veleposestev. Na shodu Podravske podružnice gozdarskega društva v Mariboru se je včeraj dopoldne v Narodnem domu vršilo važno zborovanje. Obravnavalo se je nasproti Kristanovim načrtom vprašanje o razdelitvi veleposesti po zato določenih strokovnjakih, h katerim spadajo interesi tudi iz Kranjske.

Slovenskim trgovcem in obrtnikom! Ako hočete biti res tudi v dejanju narodno zavedni, ako hočete resno, da slovenski odjemalci podpirajo le Vas, dajte slovenskemu občinstvu tudi priliko, da spozna Vaša imena in da ni primorano s slovenskim denarjem podpirati tujerodno trgovino in obrt. Najlepša prilika za popolno vresničenje našega gesla »Svoji k svojim!« so oglasi (inserati) v slovenskih listih. Tečaj: Oglasaite se vsi tudi v »Mariborskem Delavcu«, ki se od jutri dalje v obsegu in vsebini razširi.

Kvasa (droži) bo zmanjkalo, če se bo ječmen izrabljaj raje za druge manj potrebne namene, n. pr. za pivo. Cela Slovenija ima sedaj

samo še eno tvornico za kvas (drože) in sicer v Račjem pri Mariboru. Ker vse prebivalstvo, bodisi v mestih ali na kmetih brez kvasa ne more in ne sme ostati, pozivljamo našo vladu, da se takoj zanima za ureditev tega ljudsko-življenskega vprašanja. Kvas je sicer neznatna stvarica, ampak iz njega zamore tudi kaj večjega se izkvasiti. Torej gospoda, ven z ječmenom!

Škofova brošura zaplenjena. Glasom razglašal v Uradnem listu z dne 25. febr. 1919 je državno pravdnštvo v Mariboru prepovedalo razširjenje brošure: „Zur frommen Erinnerung an Weiland Ihre Majestäten Kaiser Franz Josef I und Kaiserin Elisabeth“ izdane in založene po lavantinskem knezoškofu Mihaelu Napotniku in natisnjene v J. Mostböckovi tiskarni v Mariboru. Časi, ko se je Habsburgovce povzdigovalo v deveta nebesa in se jih vernemu ljudstvu za vzgled stavilo, so minuli, to danes pač vsakdo vidi. Na nove razmere se bo moral tudi gospod škof privaditi. Ali se je uvedlo tudi subjektivno postopanje, ne vemo.

Laško-nemška zveza v Mariboru. Mariborski nemško-avstr. agitatorji razširjajo tudi izven mesta vest, da je zveza med Lahi in Nemci že ugotovljena in da je tu se nahajajoča laška misija po izrecnem naročilu antante v to svrhu semkaj došla, da to zvezo tudi javno dokumentira. — Naj bo to tudi le »vest«, za nas je iz gotovih razlogov važna dovolj, da apeliramo na pristojno oblast za prepotrebno pojasnilo.

Novi denar se že tiska in sicer v Zagrebu, Pragi in Parizu. V Zagrebu se tiskajo bankovci po 20 in 50 dinarjev, v Pragi po 1, 4, 10 in 100 dinarjev in v Parizu po 500 in 1000 dinarja. Natisnalo se bode vsega skupaj za 3 milijarde bankovcev, ki se jih izda s 1. majem z istočasno zamenjavo z dosedanjimi žigosanimi.

Oddaja vojaških barak. Tukajšnje okr. glavarstvo je doseglo, da se vojaške barake ne oddajo, kakor se je iz Ljubljane nameravalo, potem licitacije v last gotovim spekulantom. Pač pa se bodo še preostale barake v mestu in okolici po že naprej določenih in vrednosti primernih cenah po okrajnem glavarstvu samem razprodale izključno le občinam in uvaževanje vrednim poljedelcem. — Z ozirom na dosedanje le špekulaciji izročeno razprodajo teh barak, pozdravljamo ta odločni korak g. okr. glavarja!

Maribor v krizi pomanjkanja mesa. Ni nobena tajnost, da se nahačamo v košljivi krizi glede preskrbe mesta z mesom. Vsaj to pomanjkanje občutimo prav vsi, čimdalje bolj. Ker se pa glede vzroka tega pomanjkanja po mestu raznašajo napačne novice, smo se za tozadejno pojasnilo obrnili na merodajno mesto, kjer smo dobili zanesljive podatke o pravih vzrokih te krize. Zaničivo poročilo priobčujemo v jutrajšnji izdaji, na kar še danes opozarjamo.

Plesnjiv kruh — zlobnost pekov. V naše uredništvo prinašajo stranke na vpogled in pokušnjo kruh, ki nikakor ne more biti vžiten. Obrnili smo se takoj na merodajno stran v svrhu pojasnila. Kar smo zvedeli, nas preseneča: Vsi peki dobivajo dobro moko, iz katere bi se moral napraviti okusen kruh, kakoršnjega Maribor že dolgo ni imel. Toda nekateri peki sleparijo sami z moko na ta način, da k enemu delu dobre moko pridevajo večji del plesnjive, izprijene moke. Proti vsem tem sleparijam se bode odslej brezobzirno postopalo; odvzame se jim ovt in poleg tega bodo še sicer najstrožje kaznovani. Stranke, ki še zdaj dobivajo izprijen kruh, se v lastnem in splošnem interesu pozivajo, naj vsak tak slučaj ovadijo z imenom dotičnega peka. Nam pa se dozdeva, da za to sleparijo tiči še nekaj drugega, še bolj škandaloznega, o čemer pa izpregovimo jutri.

Razsvetljave še ne bo! Vsem, ki so se že vnaprej veselili, da bo po dolgem času Maribor že jutri razsvetljen, služi v tolažbo: Potrpajte še par dni! Poskusi za jutrajšnje razsvetljavo so dognali, da je doslej v to svrhu došel premog še preslab za trajno luč. Premog pa je že na potu in kar ne more biti že jutri, bo gotovo v najkrajšem času. Torej potrpljenje! Če smo že tri zime potrpeli, bomo tudi še par dni.

Tiskarne in mlekarne dobé že jutri električen tok.

Slovenski vojaki v Karčevini in Leiferspergu želijo v nedeljo dne 2. marca 1919 v Marekovi gostilni na Karčevini prirediti veselico s šaljivo pošto, tombolo in srečolovom. Pred veselico se bo zjutraj ob 6. uri brala maša za pokojne vojake.

Jugoslovanska soc. demokr. stranka priredi: v soboto 1. marca ob 6. zvečer v Narodnem domu predavanje. V nedeljo 2. marca ob 3. popoldne v Studencih pri Vlahoviču javen ljudski shod. Na obeh prireditvah govori g. Kristan iz Ljubljane.

Streljanje v parku. — Obstreljen dijak. V sredo večer proti 6. uri je bil v mestnem parku obstreljen dijak tuk. realke, Rudel, stanujoč vila Alvies, Leitersberg. Obstrelil ga je doslej še neizsledeni zločinec. Strel je prišel iz smeri od 3 ribnjakov. Ker ni ugotovljeno, jeli je strel iz samokresa ali puške, tudi vojaške oblasti poizvedujejo, če je kdo tam v bližini se nahajajočih vojakov oddal ta strel. Ob tej priliki opozarjamo, da se v zadnjem času tudi po mestu toliko strelja, da je že skrajni čas, da se pristojne oblasti odločijo za brezobzirno odvzetev orožja in da se nošnja orožja dovoli res le popolnoma zanesljivim osebam proti posebni legitimaciji in pogoji. To pobalinsko streljanje mora prenehati in vsak tak slučaj naj se tako eksemplarično kaznuje, da bodo posnemalci res dobili respekt pred prepovedimi, ki ga doslej kakor žal dan na dan vidimo, nimajo prav nič!

Pri ognjišču umrl. Veterana Vincenca Ciglerja v Viktoriji ul. 26 so našli pri ognjišču slonečega, mrtvega.

Meso se bode izdajalo ta teden šele v nedeljo, ker je klavna živina prepozno došla.

Dopisi.

Iz Slov. Bistrice. Tukajšnja »Čitalnica« priredi na pustno nedeljo zaključni plesni venček v dvorani »Okrajne hranilnice«. Svira SHS voj godba iz Maribora. Vstopnina za osebo 5 K. Mariborčani dobro došli!

Kletka za zrele ptiče.

Ljubitelji tujega blaga: Miroslav Golner iz Krčevine in Karol Neubauer iz Leifersperga, oba ključavničarja delavnice j. ž. sta si iz delavnice »izposodila« kositerski vrč s 4 kg olja in ploščo za peč. S takimi izposojili pa naša policija ni zadovoljna in sodišče najbrže tudi ne bo.

Prijateljica ročnih torbic. V našo »kletko« se je to pot vjela tudi tičica, 21 let stara šivilja J. H. iz Koroške ceste. »Izposodila« si je na ne preporečljiv način od Valentine Zwickler ročno torbico v vrednosti 32 K in zastav. list. Primerno pokoro ji nalože pri sodišču.

Družba vlomilcev narašča. Družba glavnih vlomilcev: Robinšek in Lončarič še vedno narašča. Državni policiji se je posrečilo izslediti še sledeče, udeležbe vlomov pri Karnerju in mesarju Mohorko sumljive osebe: Adolf Mayer brezposleni trg pomočnik, Karl Kopčič, sedaj vojak, Franc Eferl, tudi vojak sedaj pri

»Volkswehr« v Lipnici in njegova »prijateljica« Marija Matezel. Pri tema dvema so zasledili prstane, ki jih je tvrdka Karner spoznala kot svojo last. Ti tički in tice so z vlomom vkradeno blago razpečavali. Tozadevne preiskave se nadaljujejo.

100 kokoši za gostijo. Neki Lilek iz Št. Ilja je danes na trgu in najbrže tudi drugod nakupil 100 kokoši, ko ga je drž. policija prišla, se je izgovarjal, češ, kokoši so namenjene za neko gostijo; skušal je to zagovarjati tudi s pismenim potrdilom, ki pa se je izkazalo kot neresnično. Nasprotno se je dognalo, da je vrli Št. Ilječ z našimi kokoši hotel pogostiti Nemško-Avstrijo. Kokoši so se seveda zaplenile, gostili se bomo mi z njimi. Lileka pa se vljudno povabi v pogoščenje z — ričetom.

Razne novice.

Poletni čas. Vojna, ki je postavila vse na glavo, je zmešala tudi ob poletnem času kazalce na uri ter uvedla takozvani poletni čas, to je za eno uro bolj zgoden kot normalno. Ta uvedba propadle nemške vlade, nad katero se je hudoval že marsikateri delavec, se namerava baje uvesti tudi v naši Jugoslaviji. Naše delavstvo je pa najodločnejše zoper to vojno novotarijo, ki ima edini namen, delavca prikrajšati pri spanju. Po tem poletnem času se mora namreč ravnati edinole delavec, ki mora biti ob določenih uri na delu, medtem ko meščan in obrtnik s svojim časom poljubno razpolagata. Da bi šel kdo na ta račun zvečer eno uro prej spat, ni misliti, pač pa mora zjutraj eno uro prej vstati, kar je posebno delavcem, ki stanujejo izven mesta v sosednjih občinah in morajo vsled oddaljenosti že itak pred dnevom vstajati, v veliko breme. Naš klic se torej glasi: Ne premikajte ure! Ne posnemajte bivše Nemčije in Avstrije, ki sta hoteli celo čas postaviti v službo militarizma. Če se pokaže v tem ali onem obratu potreba, da se z delom eno uro prej prične, naj se to stori brez premikanja kazalcev na uri in slepljenja samega sebe, da je tedaj, če se kazalec pomakne nazaj, v resnici ena ura manj. Na ta način bi Nemčija lahko premaknila svetovno uro za leto nazaj ter potem trdila, da je vojna trajala le dve leti in se piše teda leto 1918. — Naj se torej že itak težko življenje delavcu ne otežuje še bolj!

Vojaška veselica

se vrši v nedeljo 2. marca 1919 v Marekovi gostilni na Karčevini.

Šaljiva pošta, tombola in srečolov.

Pred veselico se bo brala zjutraj ob 6. uri maša za pokojne vojake.

K obilni udeležbi vabi

Odbor.

Trgovca Gust. Pirchan

v Mariboru, Gosposka ulica, prodaja pod polovično nakupno ceno na debelo in drobno **papirno blago, Blaudruck in Glattblau.**

3-2

sobo

če mogoče tudi prehrano, naš sourednik. Poudbe na uredništvo lista.